

Inleiding

Sinds 2008 verkeert ons land in crisis. Een crisis die dieper snijdt dan alle vorige, met uitzondering dan van de Grote Depressie in de jaren dertig van de vorige eeuw. Een crisis die begon als een lokaal probleem op huizenmarkten in de VS en die uitgroeide tot een wereldwijde financiële, euro-, schulden- en economische crisis. Een crisis ook waarvan we niet weten hoe lang ze nog zal aanhouden, ook al is sinds eind vorig jaar de recessie officieel voorbij.

Dit geheel roept vragen op over de economische wetenschap. Hoe heeft deze crisis kunnen ontstaan? Hoe kan het dat economen deze crisis nauwelijks hebben zien aankomen? Hoe kan het dat zij niet lijken te weten hoe lang de crisis nog zal voortduren? En waarom zijn economen het zo met elkaar oneens over de vraag hoe overheidsbeleid het best op de crisis kan inspelen?

Een van de mogelijke antwoorden is dat economen het niet weten. En nooit geweten hebben. Kijk maar om je heen. Werkloosheid en inflatie, een stijging van prijzen, zijn van alle tijden. De inkomensverdeling is scheef, niet alleen tussen landen maar ook binnen landen. Er is sprake van milieuverniëting, aantasting van het leefklimaat en verspilling op tal van niveaus. Dit alles duidt toch op een serieus gebrek aan kennis?

Economen kunnen niet rekenen. Ze kunnen geen crisis voorspellen. Ze weten economische problemen niet tot een oplossing te brengen. En ze zijn het oneens over het te voeren beleid. Kortom, economie is geen wetenschap.

Dit boek draait het om. *Economen kunnen niet rekenen* stelt dat onze kennis over economie niet beperkt is, maar groot. Met de in jaren opgebouwde economische kennis zijn we in staat geweest andere crises te vermijden. Zonder de economische wetenschap zouden de problemen rondom werkloosheid en inflatie nog groter zijn geweest. Hetzelfde geldt voor de problemen

van overheidsschulden, milieuverniëting en verspilling. De economische wetenschap heeft er mede toe bijgedragen dat veel economieën structurele groei laten zien. Deze groei heeft een verbetering van het levenspeil mogelijk gemaakt en financiering van socialezekerheidsregelingen. De wetenschap heeft aan een verkleining van inkomensverschillen tussen landen bijgedragen. Dankzij de wetenschap kennen we het enorme belang van internationale handel. De wetenschap heeft ons geleerd hoe wel en hoe niet te reageren op een financieel-economische crisis, hoe om te gaan met overheidsschulden en hoe te anticiperen op de demografische aardverschuiving die we vergrijzing noemen.

De wetenschap stelt ons echter niet in staat economieën precies te sturen in de richting die we wensen. Over maakbare samenleving zal ik in dit boek niet spreken; ze bestaat niet. De ontwikkeling van economieën is dynamisch, onregelmatig en onvoorspelbaar; een wereld vrij van economische wisselvalligheden is net zo utopisch als een leven zonder dood. Dat mag een sombere constatering zijn, het is tegelijkertijd eerlijk en ontvullerend. Al is onze economische kennis nog zo groot, het helpt ons niet te voorkomen dat de economie klappen oploopt. Het enige wat we op dit punt kunnen doen is de klappen zo goed mogelijk opvangen. En verder kunnen we zorgen voor de juiste instituties die hoge structurele groei mogelijk maken. Langs beide wegen kan goed economisch beleid het verschil maken.

De economische wetenschap schrijft niets voor. De wetenschap kan laten zien dat er een uitruil bestaat tussen risico en rendement. Het is vervolgens aan de samenleving om te bepalen of ze kiest voor een hoog risico/hoog rendement combinatie of voor een laag risico/laag rendement combinatie. In die zin is de economische wetenschap objectiever dan vaak gedacht.

En dat niet kunnen voorspellen dan? Dat zegt weinig over economen; het voorspellen van de toekomstige economische ontwikkeling is simpelweg onmogelijk. Daarvoor is deze ontwikkeling te zeer afhankelijk van tal van factoren die de voorspeller vooraf niet kán weten. En de onenigheid onder economen dan? Die is reëel. Omdat de wetenschap op veel vragen nog geen ant-

woorden heeft gevonden of de gevonden antwoorden inmiddels achterhaald zijn. Het zegt veel over de complexiteit en dynamiek van het vakgebied.

De economische wetenschap is boeiend, verrassend, ont-nuchterend. Maar ook vrij onbekend. *Economen kunnen niet rekenen* introduceert de lezer in de wereld van de economische wetenschap. De wereld waarin iedereen bezig is keuzes te maken; niet alleen consumenten, werknemers, beleggers en producenten, maar ook instituten als overheden, vakbonden en centrale banken. De wereld waarin ieder het eigenbelang vooropstelt en daarmee soms ook het belang van de samenleving dient. De wereld waarin alles met alles samenhangt, op nationaal én internationaal niveau. *Economen kunnen niet rekenen* legt uit hoe zaken als werkloosheid, inflatie, overheidsschuld, economische groei en crisis kunnen worden verklaard. Welkom in de wereld van de economische wetenschap!